

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
12 martie st. v.
24 martie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 11

ANUL XXV.
1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.; pe 1/4
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Virtejul lumii.

Eră noi? noi Epigonii...
Simțiri reci, harfe zdrobite.

M. Eminescu.

De dimineță și până 'n seră
Ca disperării tot alergăm;
Ce o să rămână și ce o să piără
Pe urma noastră, nici că 'ntrebăm.

Destul că, vecinic, virtejul lumii
Ne poartă fără-de împotriviri,
Fără-de voință. Ca triste mumii,
Stăm în mijlocul acestei firi!

Oh! ce viață de chinuire,
Ce trai nemernic și înrăit;
Amar și dulce hem în neșcire,
Numai să șicem că am trăit.

Ne trece vremea cu somn, mâncare,
De ce la alta am cugetă?
Și suntem oameni... ba chiar în stare
De false visuri a ne 'mbătă!

Cine nu-i geniu, cin' nu se cântă?
Cine născut-a fără de talent?
Și nemurire pe toți frământă,
Cine cu sine nu-i indulgent?

Și, proști ori genii, tot ni se cade,
Umăr la umăr noi vrem să fim;
Înțelepciunii, meritu-i scade:
Ce nu pricepem desprețuim!

Ați castitate și modestie
Sunt vorbe goale fără de 'nțeles,
Rîde cocheta... ba-ți spune ție,
Virtutea lauri că n'a cules.

Graba e 'n toate, ori ce se face,
E 'n silă, a lene, fără de folos;
Nu șcim ce cerem, nici ce ne place,
Ne pare viața chiar de prisos!

Smara.

La fântână.

(Novelă.)

Ai auzit tu Zoe! ori ba, să nu-mi faci rușine,
că-i vai de capul teu; tu trebuie să me ascuți,
că doră ți-s mamă, — grăi Zamfira, o femeie
uscată ca lemnul și iute ca prăselul.

Zoe eră frumoasă, cu fața albă ca laptele,
ochi albaștri, păr blond și 'mpletit. Purtă că-
meșă cu altiță și umblă cu catrință 'n brau.

— Nu vreau, — ȳice ea plângend, — nu me duc
după Ghiță, măcar să me omori, el îi din alt sat și
nici nu-mi place.

— Și de ce nu-ți place?

— Nu-mi place, pentru că se prę întrece prin-
tre cele fete, ęr la mine se uită 'nainte cam chiorăș,
pare că-i eram napaste; nu așa inse Sănger, el m'o
băgat în sēmă decând me șcie și afară de aceea țoi
spune drept mamă: după altul nici nu me duc, fă
cu mine ce vrei, — ȳice ea eșind repede pe ușă.

— Amarnică fată-i acesta! vai, vai! — șopti
Zamfira, — îmi vine ș'apuc câmpii de ciudă și de
necas.

Ea a fost chemat pe Ghiță.

— Am chemat omu de gęba, amuș vine, pare
că-l vęd și ce folos! decă cu dęnsa nu poți face ni-
mică, pare că-i lucru pocit.

— Remase singură ca cucul. Căsuța ei eră mică,
frumoșă, alb văruiță, spre resărit de dęnsa eră gră-
dina, în fundul ei o fântână între răchiți, printre ele
erau trandafiri.

Se dă să facă rënduielă 'n casă, șciea că Zoe
n'a face; o fost supęrat-o. Așă-i pe lume: cu cât
năcăjeșci pe om, cu atăta-i mai reu.

— S'o dus! — șopti ea, — a fi tulit-o pe lângă
iazul lui Sănger, să vędă ce fac oile pe delul stâncii.

Delul stâncii nu eră departe, se vedea dela
casa Zamfirii. Ea spělă, mătură, curățeșce și face casa
curată ca oglinda, așterne pe męsă, pune pe laiță
niște țoluri frumoșe de lână, ęră 'n ferestă niște flo-
ricele, tinere, albe și albastre. În sfērșit găteșce. N'are
ce face.

Se 'nvęrte pîn casă ca eșită din minte: »Și nu
șciu ce naibă o gășit ea în Sănger acela, îi mai cu
córne decăt ceialalți!«

Un holub se sue pe męsă: »Hăș! nu me ne-
căji, că-s destul de necăjită.«

Se uită pe ferestă: »Amuș vine Ghiță, amuș și
nici nu șciu ce să-i spun!«

Zăreșce pe Zoe, ea o lăsat oile 'n del, viniă
printre tuțe spre casă.

— Lasă Zoe! lasă, că mi-i pomeni tu, n'am să-ți dau nimic, nici țir de zestre.

Zoe eră supărată.

— Nu știu ce vra mama, — grăi ea, — de-aș intêlni pe Sânger la fântână, i-oi spune eu; el nu știe nimic, nu știe ce-i pe-aici.

Ea cără în tôte țilele apă dela fântână, cără pentru vile. Sânger știea acêsta. El nu locuia de parte, în cela capêt de iaz. Iazu eră mare ș-ajungea până la răchiți.

— Zoe! — țicea el, de câte ori eră ea la fântână, — dă-mi să scot eu: îs mai tare.

El scotea de-asudă. — Êt-o c'am scos! — grăi el, — de-ți mai trebuie, vină.

— Nu, am destul, — țicea ea depărtându-se.

— D'apoi tu nu-mi mulțamești?

— De altădată, — respundea ea riđend.

— El se uită la dênșa ca la sôre. Sânger eră tiner, frumos, cu fața plină și roșă ca o mlădiță fragedă de sânger; eră vrednic de numele ce-l purtă.

— De-ar fi Zoe odată a mea, cu dênșa aș avé bun traiu, — șopti el pășind încet pe lângă iaz spre casă

Ghiță vine. El nu eră singur. Cu dênșul eră tată-seu.

— Am venit, lele Zamfiră! a fi ceva ori nu? — întrebă Nuțu, un om c'un pěr negru par că purtă nôptea 'n cap.

Ei se pun după mėsă.

— Dta știi cum îi feciorul meu, nu trebuie să mai lățesc vorba.

Ghiță eră în suman negru, c'o bondiță nouă de desupt și c'o pălărie plină de păuni. El țacea, nu spunea nimic. Aruncă numai când și când ochii prin casă, dór ar zări pe Zoe. Ea lipsiă. Nu eră, căci dă, ea nu-l vra pe dênșul.

— Da, da, — țise Zamfira punênd un șip cu rachiu pe mėsă, — cum să nu-l știu . . . da nu știu ce-o dat în capu Zoei — ea nu vra pe altul, numai pe Sânger ista de lângă iaz; da oi da eu crucea peste dênșul, m'a pomeni el, nu ni-a 'nșelă el fata!

— Da unde-i Zoe, unde-i? — întrebă Nuțu.

— Da e-acolea-i în cămăruță, plânge de se cutremură casa.

Nuțu intră în cămară, o ia de mână: „Vină Zoe, vină, ce plângi, de ce nu vrei să mergi după Ghiță, ț-a merge bine, la noi sânt de tôte cele, ce numai îți pôte dorî inima.»

Ea tace și ține ochii 'n pământ.

— Ian! să bem niște rachiu, ian! să beie și Zoe.

Ei beu. Zoe nu vra.

— Dar — grăi Nuțu — spune s'audă și Ghiță, merge-i după dênșul ori ba?

Ea tace.

— Da spune-odată, nu purtă ômenii de-a hai-mana — strigă Zamfira — ce nevoe ț-o intrat în cap!

Ea se făcú roșă 'n față și fără multă vorbă o apucă pe usă afară.

— Grăește decă ai cu cine, — țise Zamfira făcênd din umeri, — nu știu țeu, de-oi puté-o deslipi de Sânger: aista-i sărăcia mea.

— Ian dă bade Nuțule! dă, golește păharul, nu fi supărat c'a fi bine.

El bé, inse nu cu tótă inima.

— Să trăieșcă bărbatu-meu, ar fi altă rânduieală la noi, — țice ea, — dar așă ni-i greu, căci dă, eu-s singură numai cu Zoe: trebuie să grijesc de tôte, ba de una, ba de alta.

— Bine țici, lele Zamfiră! — grăi el, — dară ce-i de făcut, decă-i așă: omul se dedă și cu bine și cu reu, îi drept, că unde-s mai mulți, acolo este și spor la lucru.

— Dară și Zoe ar fi altmintrelea, ar ascultă mai bine.

— Nu strică nimic, așă-scopii.

Ei nu remân mult, se scólă. »Ne ducem lele Zamfiră — grăi Nuțu — eu vèd că n'a fi nimică din acêsta.»

Ei se pornese: »Remas bun.»

*

Nu mult după aceea și altul vinise. Eră Cosma Natului. Cu dênșul eră Stan, feciorul lui. Ei intră.

— Da-i frumos ađi, lele Zamfiră!

— Da — țice ea — îi frumos, eu știeam, c'a fi frumos: sôrele o răsărit sub nor.

— Êră după aceea luciă frumos pe cer și nici un nouraș nu eră, — adauge el.

Ei se pun la vorbă. Vorbesc câte și mai multe, mai ales despre trebile căsii și neajunsurile ei. Apoi încep altă vorbă: despre 'nsurat.

Mai întéiu începe Cosma.

— Știi ce lele-Zamfiră! — grăi el indesând un cărbune 'n pipă, — noi am venit, — după cum ni-o fost și vorba, dă știu eu, pôte s'a face ceva, nu știu numai ce-a spune Zoe.

Cosma eră dintr'un sat cu Nuțu, om îmbrăcat frumos și putrêd de-avut.

— Apoi dă, — țice Zamfira cam supărată, — ar fi bine, dară nu știu țeu, de-a ceva: Zoe îmi face supărare, ea nu vra nici pe unul.

Ea se uită în altă odae: »Êcă nu-i! ce să fac . . . eu scotiam, că dec' a vedé pe Stan, n'a fugi de dênșul.»

Stan eră frumos și voinic ca un smêu. N'avea inse noroc: fetele nu-l pré vrau.

— Ș-apoi de ce nu vra ea nici pe unul, — întrebă Cosma.

— Apoi dă, ia Sânger ista, — grăi ea arătând cu mâna spre casa lui — i-o 'nvêrtit capul, invêrti-l ar pângeni, de reul lui nu-mi pot mărită fata.

Pe mėsă eră vin. La Cosma eră de-ajuns: el ținea viie

— Me duc s'o cat, pôte-oi găsi-o — grăi el.

El merge. O găsește între flori. Ea ținea o flóre 'n mână — și eră plânsă.

— Vină Zoe, — țice el luând-o de mână, — vină 'n casă și-i bé o țiră de vin.

Ei intră. El i dă stecla. O silește să bea. Ea gustă.

— Zoe! ce fugi tu de ômeni, spune, vrei pe Stan ori nu, să veđi tu: om face-o nuntă, de-a merge vestea!

Ea deveni roșă 'n față ș-aruncând ochii la măsă, o șterge pe use.

— Fă cu dênșa ceva, decă poți, — țice Zamfira, — tot așă me supără ea, îmi vine să iau lumea 'n cap.

— Dă-o după Sânger, — grăi Cosma pornindu-se acasă, — cu dênșa nu mai poți începe nimică

*

Zoe eră éraš la fântână. Ea eră singură. Așteptă pe cineva.

— Nu vine, — șopti ea, — nu vine.

O luptă gróznică se petrecea în sufletul ei: »Me lasă să sufer.»

Un trandafir eră lângă fântână; o acoperiă pe jumătate. Ea vrea să dea cu mâna pe la frunte. Se 'nghimpă 'n degetul cel mic. Curge sânge.

— Da ce-i, tu Zoe! ce-ai pățit? — întreabă Sănger spăriat.

El vinise tocmai atunci.

— Așă sângeră inima mea, — răspunde ea uitându-se la deget.

El scöte apă.

— Pune degetu 'n apă — ăice el.

Ea-l pune.

— Veăi că-i bine.

Un butuc eră lângă fântână. Ei șed pe densusul.

— Așă săriau peșcii când am vinit incoa, — grăi el, — de-adrăgu să te uiăi; ei săriau sus din apă.

Ea nu spune nimică, tace. El se uită lung la densusa.

— Da ce, tu taci! Nu te supără, nu, c'a fi bine, ș-a trage și maică-ta pe sēmă, c'a vedē, că nu-i incoțro.

— Nu șciu ăeu de-a fi așă, — ăice ea oftând, ea-i vėrtösă ca pētra, eu o cunosc, ce spune ea, trēbue să fie. Veăi găleta, — ăice ea, — ea-i plină: așă de multe lacrimi am vėrsat.

El intinde mână, o cuprinde: »Vină la mine, vină, tu ești a mea.«

Ea-și plēcă capul pe umėrul lui.

— Așă-i că tu ești a mea? — întreabă el strîngēnd-o la sine.

Ea face din cap. O flöre cade din pėrul ei blond, ea cade pe peptul lui. Remâne inșiptă. »Veăi Zoe! și florile-mi priesc, dă-mi o sărutare!« Ea se rușineză, inșe tot i dă.

— Așă faceți voi! — grăi Zamfira dând niște crengi de-o parte, ca să pōtă intră, — eu vėd că nu ve pot despărăi; așă vi-i ursita. Tu Zoe! mergi acasă, găteșce-te de nuntă; eră tu Sănger, inșoră-te și-ăi ia soăie! Zoe-i copilă vrednică și cu credință.

El i sărută mână și merge. Eră mulțămīt.

Vr'o câteva ăile după nuntă erau ei la fântână.

— Veăi tu Zoe! — grăi el — iazu-i al teu, fântâna a mea, tu-i prinde peșci, eu țoi scöte apă.

— Na o rosă, na, — ăice ea riănd, — adă pālăria.

Ea-i pune, șuguind, rosa și fuge . . .

I. V. Pașcan.

Sonnet.

— De Petrarca. —

Prin păduri puțin umblate și sēlbatice din fire,
Alăi merg cu arma 'n mână, ca la un pericol mare,
Pecând eu merg fără frică, pentru mine spaimă n'are
Decăt sōrele! ce vėrsă raăe calde de iubire.

Trec cāntând cu voioșie (o dragi gânduri nebnateci!)
Cāntul „Ei“ pe care cerul s'o ascundă nu se pōte,
Ori unde intorc privirea, par c'o vėd și cu ea glōte
De neveste și copile; dar sūnt braăii negurateci.

Auăind a frunăei șōptă și a ramurilor susur,
A paserei ciripire și isvōrele cu murmur,
Șerpuind prin ērba mōle, pare că-o aud pe „Ea.“

Pădurea cu umbra-i nēgră, cu orōrea-i ce me face
Să simțesc un fior rece, nici odată nu-mi displace,
Când cel »sōre« blānd străluce, incālăind inima mea.

Ioan Bocanici.

¹ Sōrele adecă: ochii Laurei, îi numeșce sōre pentru privirea lor plină de dragoste.

Teresa Raquin.

— Dramă in patru acte de Emil Zola. —

Persōne:

Laurent, pictor.

Camil, comerciant și funcăionar.

Grivel, funcăionar.

Michaud, pensionar.

Dōmna Raquin, mama lui Camil.

Teresa Raquin, femeia lui Camil.

Susana, nepōta lui Michaud.

(Decorul acelaș pentru tōte actele.)

(O odaie mare de culcat, in pasagiul Pont-Neuf din Paris, servind in acelaș timp de salon și sufragerie. E naltă, intunecösă, in ruină, cu o tapiserie cenușie ștersă, mobile sārache, despărechete, incărcate cu cartōne de marfă. In fund ușe, avēnd de-oparte un dulap, de alta un mic garderob. La stānga pl. II, in pau-coupé, un pat intr'un alcov, și o ferestă ce dă asupra unui zid gol. Pl I, o mică ușe și in fața scenei o mēsă mică de lucru. La dr. pl. II, rampa unei scări ce pogoră in dughenă; in pl. I, un cămin, garnisit cu o pendulă cu colōne și doue buchete de flori artificiale sub steclă; fotografii aninate in amēndoue părăile oglinăei. — In mijlocul odaiei, o mēsă rotundă acoperită cu o mușama. Doue jilțuri, unul albastru, altul verde. Scaune.)

ACTUL I.

(Opt cėsuri. O sēră de vēră, după mēsă. Mēsă este încă nestrinsă; ferestă stă intredeschisă. O mare liniște și blāndeță gospodărescă.)

Scena I.

Laurent, Teresa, dna Raquin, Camil.

(Camil posēză, intr'un jilț, la drēpta. E in frac și se ține cu mândria unui mahalagiu in gală. Laurent picțurēză, in picidore, la șvalet, inaintea ferestei. Pe un scaun mic, lângă Laurent, Teresa ghemuită, visēză, cu bārbia spriginită de mână. Dna Raquin mântuie de strins mēsă.)

Camil. (După o tăcere.) Pot vorbi, me rog? asta nu te supără?

Laurent. Nici decum; numai să nu te clinești.

Camil. Eu unul, decă nu vorbesc după mēsă, adorm . . . Căt ești tu de fericit, că ești așă de zdravăn. Poăi să mănānci tot ce vrei . . . Eca, n'ar fi trebuit să mănānc clătite; — totdeuna imi fac reu. Stomacul meu, ăeu că nu face nici trei parale. ăie, după cum vėd, îți plac fōrte mult clătitele?

Laurent. Da, da! Cānd is dulci mai ales, is fōrte bune!

Camil. Noi toăi îți cunōșcem gusturile. Eca așă, clătitele s'au făcut astăăi intr'adins pentru tine, cu tōte că mie nu-mi priesc. Māmuța nu șcie ce să-ăi mai facă pe plac . . . Nu-i așă Tereso, că mama iubēșce mult pe Laurent?

Teresa. (Fără a redică capul.) Da.

Dna Raquin. (Ducēnd un elit de farfurii.) Nu-l ascultă ce ăice, Laurent. Tocmai Camil mi-a spus că-ăi plac așă de mult clătitele și Teresa a pisat zăhar mult și a turnat in ele.

Camil. După cum vėd, mamă, ești prē egoistă!

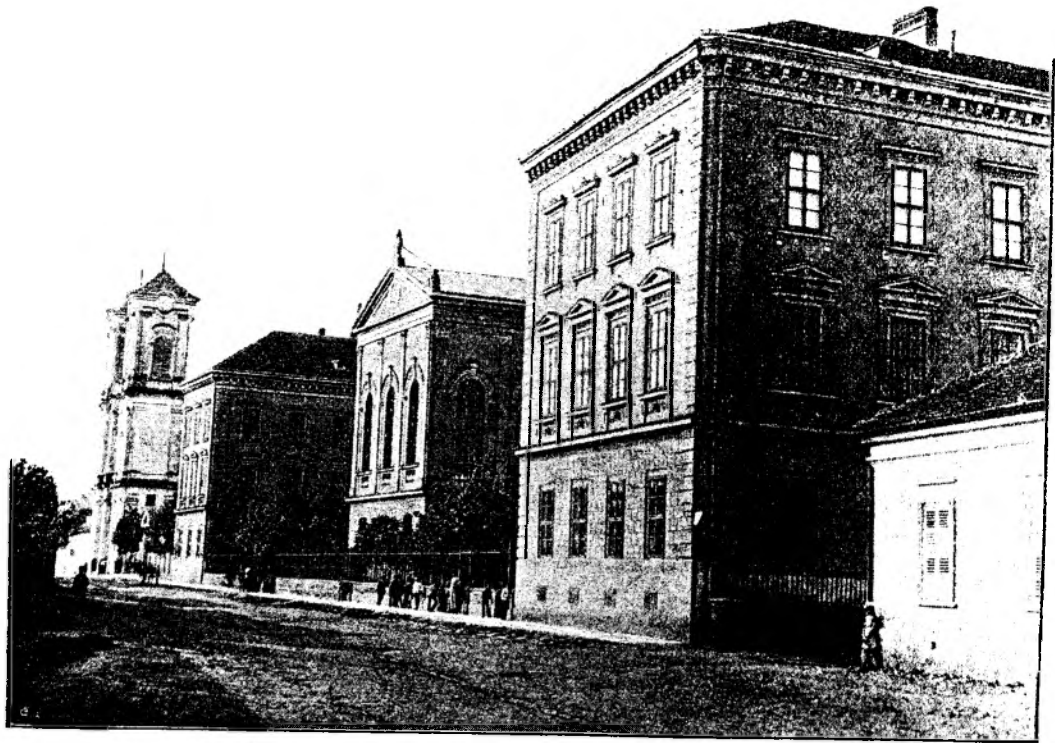
Dna Raquin. Cum, sūnt egoistă?

Camil. (Dnei Raquin care ese.) Da, da . . . (Lui Laurent.) I placi mult, pentru că ești din tērgușorul Vernon, de unde-i și ea. İți aduci tu aminte cānd eram copii, cāăi pitaci ne mai dădea . . .

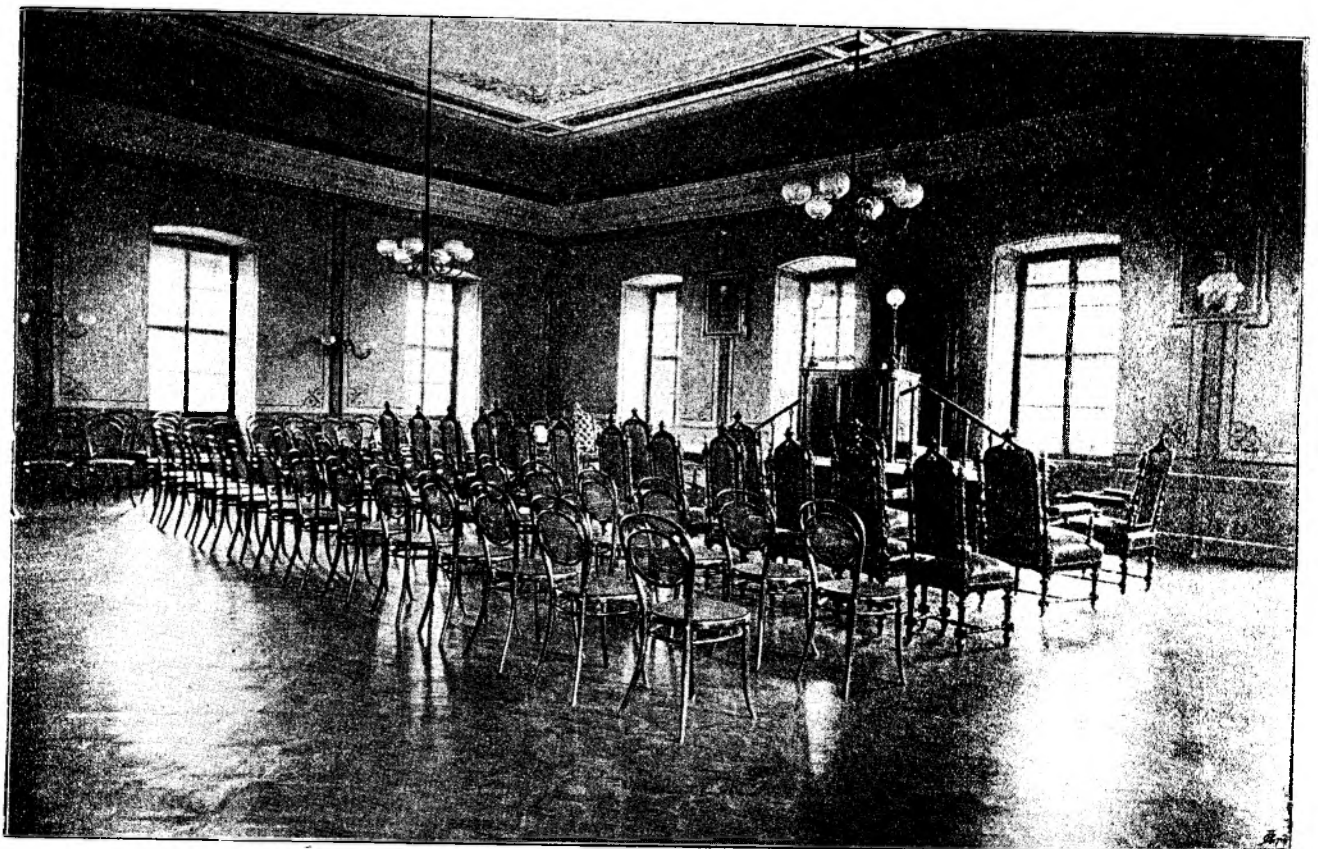
Laurent. Tu cumpărăi sute de mere.

Camil. Și tu, tu cumpărăi cuăitășe . . . Ce fericită intēmplare că ne-am rentēlnit in Paris, ca să-mi

ACADEMIA DE DREPT

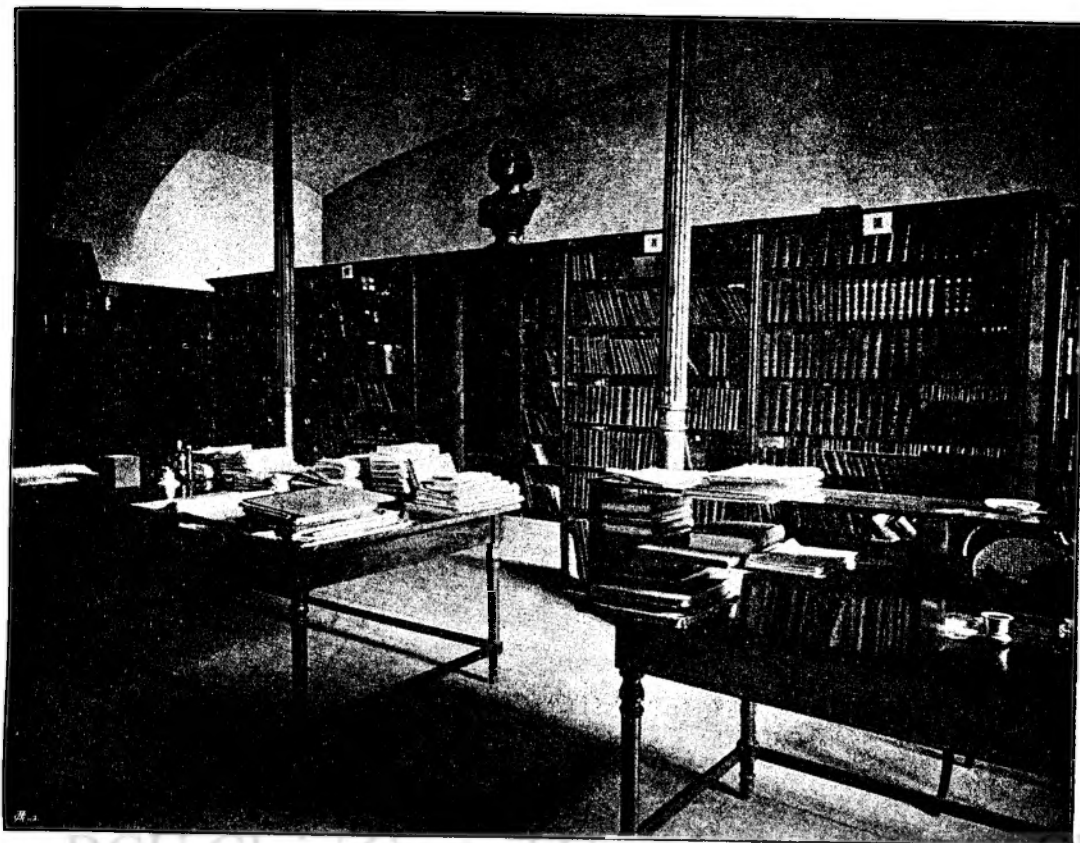

Biserica premonstratensă. Gimnasiul. Academia de drept Cluj

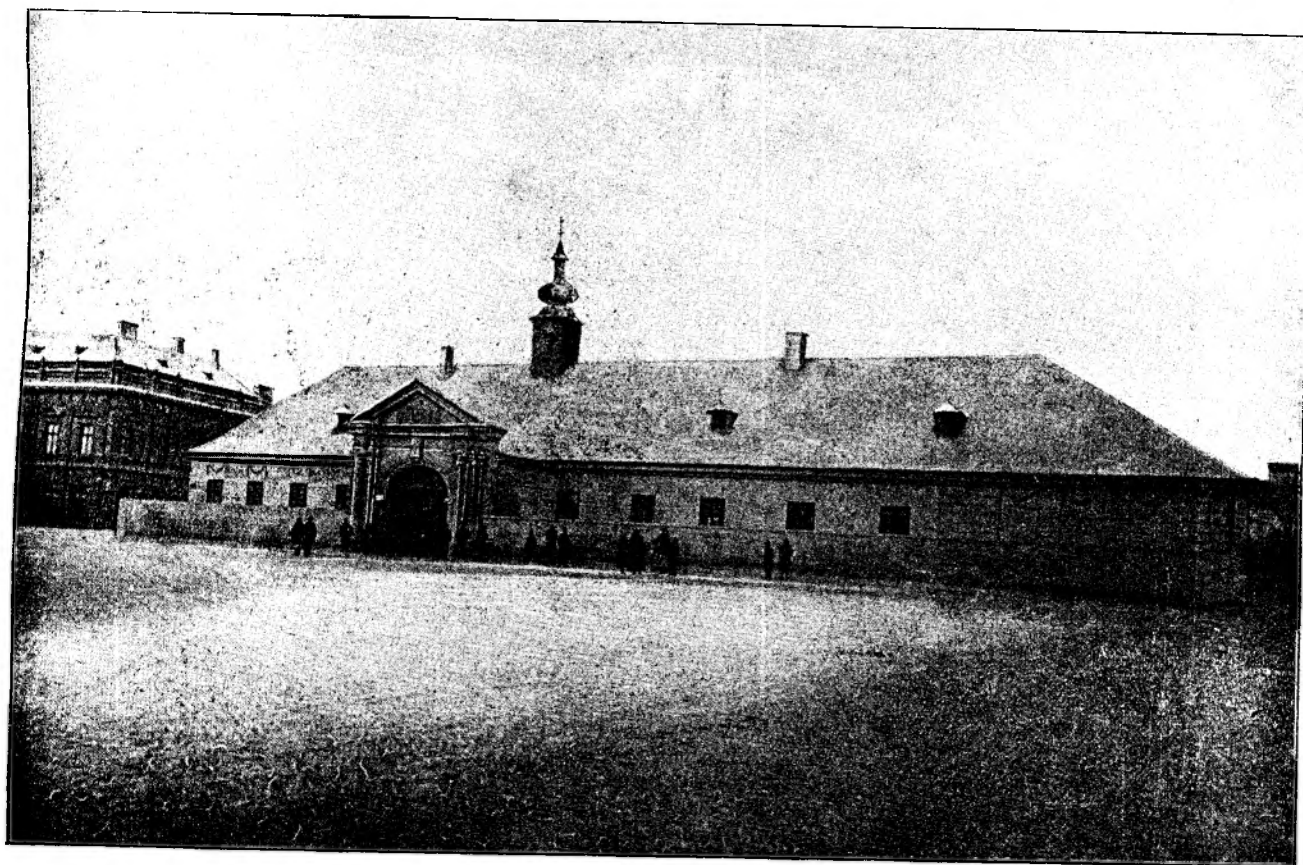
Sala festivă.

IN ORADEA-MARE.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Biblioteca.

Fosta rezidenție episcopescă r. c.

mai trecă de urît. Oh da! căci me plictisam, me plictisam de mörte. Sëra, când me întorceam dela comptoar, îmi părea aşă de trist, aici... Dar mai veđi tu acolo, bine?

Laurent. Nu tocmai, dar voi să sfërşesc.

Camil. E apröpe de opt cësuri. Serile ieste de vëră sânt aşă de lungi!... Mi-ar fi plăcut să fiu posat pe söre. Asta ar fi fost mai frumos. In locul acestui fund cenuşiu ce tu-l copiezi, ai fi putut pune un peisagiu. Dar, diminëta, de-abia avem vreme să inghiţim cateua nöstră cu lapte, înainte de-a merge la cancelărie. Ian spune-mi, aşă-i că nu priesce pentru stomah să stai locului fără a te mişcă, după mesă?

Laurent. De-acü nu mai ai mult, căci asta-icea din urmă şedinţä. (Dna Raquin reintră, ia totul de pe mesă, apoi o şterge.)

Camil. Ş-apoi, diminëta, ai fi avut o lumină cu mult mai bună. La noi aici nu resbate sörele; bate in zidul din faţa ferestei, şi numai aşă se luminează odaia... Nu şciu ce ideie poznaşă a mai avut şi mama să inchirieze o aşă casă umedă şi intunecösä. In ðilele ploioşe, te cređi că eşti intr'o pivniţä.

Laurent. E! pentru negustorie ę bine ori şi unde.

Camil. Nu ðic ba. Ele au colo jos, magazia de mărunţuşuri cu care-şi petrec timpul. Dar mie asta nu-mi face nici o plăcere.

Laurent. Locuinţa este förte indemânatecă.

Camil. Nu tocmai! N'avem decât o odăe pentru mama, in afară de asta unde mâncăm şi dormim noi. Nu vorbesc de bucătărie, o vizunie intunecösä, nici cât un dulap de mare. Uşile şi ferestrele-s stricate töte, incät degeri aici. Nöptea, vine un curent blestemat pe uşisöra ceea ce dä pe scară. (Arată la stânga.)

Dna Raquin. Bietul meu Camil, tu nu eşti nici odată mulţumit. Am făcut tot ce-am putut mai bine. Dar tu ai voit să vii mai mult la Paris. Mi-aş fi urmat in linişte comerţul meu la Vernon. Când tu ai luat de nevastă pe vëra ta Teresa, trebuia negreşit să căutăm a munci indoit, pentru copiii ce ne puteau sosi.

Camil. Ei! dar eu credeam că vom locui intr'o uliţă pe unde va trece lume multă. M'aş fi pus la ferestă şi aş fi privit trăsurile. Asta şcü că-mi place förte mult. Pe când aici, când deschid ferestă, nu vëd decât zidul cel mare din faţă şi steclăria pasagiului de desubtul meu; zidul e negru, steclăria plină de colb şi de pängeni... ðeu că-mi plac mai bine ferestrele nöstre dela Vernon, de unde vedeam Seina care curgea mereu şi care totuş... nu erä destul de vesel.

Dna Raquin. T'am spus că decă vrei, să ne întörccm acolo.

Camil. Ba, pe legea mea, nu mai vreu. Acum când am regăsit pe Laurent... ş-apoi la comptoirul meu sânt ocupat tötä ðiua şi nu me 'ntore acasă decât sëra; tot una-mi face decă pasagiul e umed, de vreme ce ve place voue.

Dna Raquin. Ei! nu me mai necăji cu casa asta. (Se aude un clopoţel.) Mi se pare că sânt muşterii in magazie, Tereso, nu te cobori tu? (Teresa pare a nu auđi şi remâne nemişcată.) Las' că me duc să vëd eu.

Scena II.

Laurent, Teresa, Camil.

Camil. Nu voi s'o necăjesc, dar pasagiul e förte nesănätos. Me tem mult de nişte junghiuri zdraväne care m'ar duce de pe lume. Veđi că eu nu sânt tare ca voi... (O tăcere.) Ian spune-mi, n'aş putë să me

mai odinesc o lëcă? nu-mi mai simt braţul stâng, mi-amorţit cu totul.

Laurent. Decă vrei... nu mai trebuie decât căteva träsături de penel.

Camil. Cu atât mai reu! nu pot să mai stau locului, trebuie să merg puţin... (Se scölä, suie, apoi scobörä scena şi se apropie de Teresa.) Eu nu inţeleg cum pöte nevësta mea să steie aşă de nemişcată, fără a clinti un deget, cësuri întregi. Asta me face să-mi es din särite... să steie aşă par că tot visëzä munţi de aur. Spune şi tu Laurent, nu te supërä s'o veđi tot astfel, ständ alătorea cu tine? Ei! Teresä, mai mişcă-te o lëcă! Ori că tu petreci astfel?

Teresa. (Fără a se mişcă.) Da.

Camil. Atunci petrecere bună! Numai dobitocele pot petrece in aşă chip... Când tatä-seu, căpitanul Degans, a lăsat-o la mama, avea deja nişte ochi negri, mari şi holbaţi, cari me infricöşau. D'apoi căpitanul! ce om ingrozitor! A murit in Africa, fără să mai calce prin Vernon... Nu-i aşă, Tereso?

Teresa. (Idem.) Da!

Camil. Tu cređi c'are să-ţi mai tocëscä limba!... (O särută.) Dar tu eşti totdeuna o femeie bună. De când mama ne-a insurat, nu ne-am sfädit nici odată. Aşä-i că nu eşti mäniösä pe mine?

Teresa. Nu.

Laurent. (Lovind pe umërul lui Camil cu braţul seu de rezemat.) Aide, Camil, mai stäi încă ðece minute numai. (Camil şede.) Intörce capul mai la stânga. Bine, dar nu mai mişcă.

Camil. (După o tăcere.) Dar dela tatäl teu nu ai mai primit vr'o veste?

Laurent. Nu, m'a uitat cu totul. Ş-apoi nici eu nu-i mai scriu nici odată.

Camil. Sugubăţ lucru... un tatä şi un fiu. Eca eu n'aş putë aşä.

Laurent. Hei! tata Laurent avea nişte idei poznaşe! voiä să me fac avocat, că să pledez nesărşitele procece ce le are cu vecinii lui. Când a aflat inşe că eu mâncam banii lui invëţänd pictura, mi-a tăiat de-odată venitul... Mi se pare că nu-i tocmai lucru plăcut de a fi cineva avocat.

Camil. Cu töte aceste e o ocupaţie frumösä. Trebuie să ai talent şi eşti bine plătit.

Laurent. M'am fost intëlinit cu un vechiu camarad de colegiu care erä pictor. Şi m'am pus să invëţ pictura ca şi ðensul.

Camil. Şi de ce nu ţi-ai isprăvit studiële? astäđi puteai să fii şi medaliat!

Laurent. N'am putut. Crepam de föme. Atunci am dat pictura la dracu ş-am căutat o slujbä.

Camil. Dar in sfërşit tu tot şcü să desenezi.

Laurent. Nu-s tocmai tare... Ceea ce-mi plăcea in pictură, e că-i amuzantă şi nu-i ostenitöre de loc... Oh! cât mi-a părut de reu c'am părăsit atelierul, in cele dintëi ðile când am inceput să merg la biuroul meu. Avea un divan pe care am dormit adesea ori câte 5 cësuri după amiëđä. Ah! ce petreceri n'am mai făcut acolo!

Camil. Nu cumva lucraţi după modeluri?

Laurent. Negreşit. Viniä la noi o bälăiorä incântätöre... (Teresa se scölä incet şi scobörä in magazie.) Eca! ţi-am inspăimântat nevësta cu istoriele mele.

Camil. Ei vorbä-i! tu-ţi inchipui că ea ascultä!... E un cap stricat. Dar totuş me ingrişeşte förte bine, când sânt bolnav. Mama a invëţat-ö să-mi facä ciaiuri.

Laurent. Mi se pare că figura mea nu-i e prä plăcutä.

Camil. Ei! şcü tu... femeile... Dar n'ai mai sfërşit încă?

Laurent. Ba da, poți să te scoli.

Camil. (Sculându-se și venind să primescă portretul.) L'ai sfârșit cu totul?

Laurent. Numai cadrul trebuie pus.

Camil. Așă-i c'am eșit foarte bine. (Se apleacă de-asupra rampei.) Mamă! Tereso! viniți încóce să vedeți, căci Laurent a sfârșit portretul.

Scena III.

Laurent, Camil, dna Raquin, Teresa.

Dna Raquin. Cum? Pa sfârșit!

Camil. (Ținând portretul înaintea lui.) Da, da! Etă-l!

Dna Raquin. (Privind.) A! tocmai! mai ales gura, uite ce bine e reușită... nu-i așă, Tereso?

Teresa. (Fără a se apropia.) Tocmai! (Merge la ferestă și rămâne nemișcată cu fruntea răsădită de cercere.)

Camil. D'apoi fracul! fracul meu de nuntă pe care nu l'am îmbrăcat decât de patru ori! Gulerul s'ar pără că-i de catifelea adevărată.

Dna Raquin. Dar colțul jilțului!

Camil. Minunat! adevărat lemn!... e chiar jilțul meu, pe care l'am adus dela Vernon; numai eu stau totdeauna intrînsul. (Arătând celalalt jilț.) Cel al mamei e albastru.)

Dna Raquin. (Lui Laurent, care ș-a strîns șvaelul și culorile, ș-a trecut în drépta.) Pentru ce i-ai făcut pleópa dela ochiul stâng așă de negră?

Laurent. Asta e umbra.

Camil. (Punând portretul pe șvael, rezemat de zid, între pat și ferestă.) Póte c'ar fi fost mai frumos fără umbră; dar n'are a face, tot am un aer măreț... par că-s dus în vizită la dl primar dela Vernon.

Dna Raquin. Scumpul meu Laurent, cum să-ți mulțămim? N'ai voit ca cel puțin Camil să-ți plătescă pánza și culorile.

Laurent. Tocmai eu trebuie să-i mulțămesc, că a avut bună-voința să steie la pozat.

Camil. Nu, nu, asta nu póte să trecă așă... Me duc să caut o butelie de ceva! Ce dracu! trebuie să udăm portretul!

Laurent. Ei, pentru asta, decă vrei! Eu me duc să caut un cadru. Astăzi e joi și dl Grivet și Michaud cu nepótă-sa trebuie să găsescă portretul aninat în părete. (Ese. Laurent desbracă fracul, își schimbă cravata, pune un palton ce îl dă mă-sa și vré să urmeze pe Laurent, dar după o mică oprire revine.)

Scena IV.

Teresa, dna Raquin, Camil.

Camil. Dar óre ce licheor să iau eu?

Dna Raquin. Ar trebui ceva care să-i placă lui Laurent. Tinerul acesta e așă de bun; îmi pare acum că face parte din familie.

Camil. Da, e ca și un frate. Decă aș luá o garafă de aniset?

Dna Raquin. Cređi că-i place anisetul? Eu cred c'ar fi mai bine să iai niște vin vechiu și câteva prăjituri.

Camil. (Teresei.) Da tu nu đici nimică? Óre-i place lui malaga?

Teresa. (Vinind în scenă.) Nu șeiu, dar șeiu că-i plac tóte. Mánăncă și bé totdeauna ca un bălaur.

Dna Raquin. Copila mea!

Camil. Dojeneșce-o, mamă. Ea nu-l póte suferi. Tocmai și el mi-a spus c'a băgat de sémă asta; asta nu-i frumos de loc. (Teresei.) Eu nu înțeleg pentru ce nu-ți plac ție prietenii mei. Ce ț-au făcut ei?

Teresa. Nimica... Dar e totdeauna aici; aici prânđeșce, aici cinéză; îi dai lui cele mai bune bucățele. Laurent pe ici, Laurent pe dincolo... veđi, asta me zădăreșce! Eu nu înțeleg ce plăcere găsești intrînsul, un mánăcios ș-un leneș.

Dna Raquin. Fii mai bună, Tereso. Laurent e un nenorocit. Locueșce într'o mansardă și mánăncă foarte prost la locanta lui. Eu sînt foarte mulțămită când îl ved că se satură bine și se încaldéșce bine în casa noastră. El stă în voie aici, luméză și asta-mi face plăcere... N'are pe nimeni în lume, sermanul băet.

Teresa. La urma urmei, faceți ce ve place. Drăgostiți-l, cocoliți-l, — șești că eu nu ve bănuesc nici odată nimica.

Camil. Mi-o vinit o idee 'n cap; me duc să iau o garafă de șampanie; asta cred că are să fie de minune.

Dna Raquin. Da, o garafă de șampanie va plăti cum se cade portretul... Nu uită și de prăjituri.

Camil. Ancă nu-s 8¹/₂. Prietenii noștri vin tocmai la 9. Au să se mire mult când or vidé șampania. (Ese.)

Dna Raquin. Tu ai să aprinđi lampa, nu-i așă? Eu me scobor în magazie. (Ese.)

(Va urmă.)

N. A. Bogdan.

Doine din Bănat.

I.

Ba bordei cu crucea 'naltă,
La Stăncuța sprăncenată,
Jócă hora nencetată,

Aude lumea fermecată.
Vinu-i bun, ocăua-i mare,
Béu voinicii pe secară,
Nu se 'ndură să se ducă,
Nóptea la dēnsa-i apucă.
Cine trece, se opreșce,
Căt o vede, nebuneșce,
Bé vin, punga-și cheltueșce,
Și deu că nu se căeșce.
Cine vine cu patru boi,
Se 'ntórcé numai cu doi;
Cine vine ancă-odată,
Se 'ntórcé numai cu-o vacă.
Cine vine călare,

Se 'ntórcé cu șeua 'n spinare;
Er pe jos ori cine vine
Și bé tot de lângă sine
Și se duce gol cu bine.

II.

Hai să-ți cānt un cāntecel,
De când am fost mitutel:
Trei fire de cânepă,
Vină bade sāmăbătă,
Că taica-i dus la lemne,
Maica se culcă de vreme,
Eu me culc afară 'n șură,
Vino bade de me fură.

III.

Mândră-i nana cu mărgelă,
Dragă mi-i și făr' de ele;
Mândră-i nana cu cercei,
Dragă mi-i și făr' de ei.

J. E. Iancovici.

Epistolă deschisă dlui Vincentiu Babeș,

membru Academiei Române.

Domnul meu!

Nu v'am putut întâlni înainte de plecarea domniei vóstre la București: 6tă pentru ce ac6stă epistolă. S6nt dou6 cestiu6i asupra c6ror este momentul oportun d'a atrage atențiunea doctei și patriotice6i Academii Române. Despre aceste voiu a ve vorbi. Una nu ve este nouă, c6ci ați recunoscut cu mine, c6nd v'am pomenit de reeditarea fabulelor lui Donici, c6 ar fi o daună pentru literatura n6stră a se l6să pierdute aceste scrieri pline de originalitate.

După cum v'am spus, am aflat dela fiica ilustrului fabulist moldovean, acum soția dlui colonel Jarca, garnisonat în Turnu-Severin, c6 la dumniaei se află nu numai un manuscris cupr6nd6nd fabulele publicate odinioară, rev6dute și corectate de 6nsuși autorul, dar și alt manuscris necunoscut, conțin6nd fabule și poesii inedite. Părerea mea este c6 indemnând docta Academie la publicarea acestor manuscrise ați dobândi un merit mai mult pentru literatura română. Propuneți, domnul meu, patriotice6i Academii a plăti ac6stă datorie națională și cu simțimentele ce-i cunosc, s6nt sigură c6 nu va l6să pe juna generațiune să aștepte mult pentru a cunoșce aceste mici tesaur6 literare și morale ce făceau delicia6i juneței n6stre.

Venim acum la a doua cestiu6e, inse de o eminență importantă.

Innaintarea științelor și a literatur6i române de c6nd lucr6ză sub6 seculul Academiei, este atăt de însemnată, încăt ades am cugetat, c6 de ar luă Academia și bunele moravuri sub6 patronagiul seu, moravurile 6ncă ar face pașii doriti spre propășire. Inființarea unei secțiunii pentru științele morale, ce ar incuragiă scrieri și fapte ce contribu6sc la imbunătățirea moravurilor, la perfecționarea morală a națiunii, nu cred c6 p6te fi privită de docta Academie ca un lues netrebuitor. Marinimosul dar ce a primit Academia acum de cur6nd dela adev6rat nobila princesă Alina Știrbeiu nu ar put6 av6 intrebuintare mai folosit6re decăt de s'ar inființă din venitul acestui fond bogat premii menite pentru incuragiarea de scrieri și chiar de fapte practice morale ce au de scop a aredică bunele moravuri.

Pentru ce nu ar av6 Academia Română »Premiul Știrbeiu« cum are Academia francesă premiul Monthyon?

Ac6, în secțiunea științelor morale, ș-ar află locul acei b6rbați români cari nu pot intră în Academia cu multe volume și manuscrise în mâni, cari abia duc pe umerii lor povara de fapte mari ce au sev6rșit intru innaintarea cultur6i națiunii în epoca n6stră de renașcere morală și organizațiune socială ce nu lasă mult timp la meditațiune pentru c6 are nevoie de acțiune.

Nu-mi aparține mie, domnul meu, a intră în am6nuntele esecutării sale, imi permit inse a ve rugă să luați notiță despre ac6sta ideia ce nu mi se pare st6rpă, s6 o comunicați erudițiilor domniei v6stre colegi academiciani, între cari num6r mulți vechi amici și s6 nu o puneți la o parte, decăt veți recunoșce c6 în un mod s6u altul propunerea ar put6 afla o aplicațiune folosit6re propășirii bunelor moravuri.

Domnia v6stre, domnul meu, care puteți mult, mult aștept dela dv6stre.

Primiți, domnul meu, innalta mea considerațiune.

Constanța de Dunca-Schiau.

C u g e t ă r i.

Pentru ce 6menii proști s6nt de regulă cei mai intoleranți? — pentru ce cei lași s6nt totdeuna cei mai reutăcioși? — pentru ce ființele cele mai corupte și depravate, inmorale în gradul suprem — s6nt cele mai murdare calomniat6re? — pentru ce caracterele cele mai ticăloșe și p6căt6se s6nt incapabile a crede în virtute? — pentru ce hoții cei mai mari nu pot admite onestitatea? — pentru ce trădătorii și v6nd6torii fug de lumină și de adev6r ca diavolii de t6mâie? — pentru ce creaturile cele mai trândave și mincinoșe s6nt cele mai rabiante? — etc. etc. —

— Bag s6mă: pentru c6 — t6te aceste ființe s6nt: paseri de n6pte! — și pentru c6 n6ptea, t6te obiectele neluminate de s6re — s6nt negre.

*

Increderea pr6 multă — nu e necesară, — dar 6ră: int6deuna, f6ră excepțiune — lipsa totală de incredere — este cea mai viuă dov6dă de lașitate.

*

O natură blândă, mlădi6să și nepretenți6să mai ușor resistă ispitelor decăt una; furibundă, intolerantă — ori una în veci cu cuv6ntul »virtute!« — pe buze.

*

Descoperirea de microbi — este o știință astădi, care se plăteșce. Descoperirea de microbi: socialimorali? — și asta se resplăteșce — — ori prin denunțarea c6 descoperitorul singur e microb — ori prin amenințare de: »escortare prin gendari.«

*

Nostimi povătuitorăși aceia cari pe față mereu îndemnă la: »bună înțelegere și frățietate« — și cari intr'adev6r ei singuri s6nt mincinoșii și fariseii și tot ce fac numai pe bani fac. »Lupii moralisti.«

Trebue s6-i cunoșci! s6 ai la mână probe despre activitatea lor, ca s6-i șcii aprecia după adev6ratul lor merit.

*

Egoistului, invidiosului, care nu p6te suferi nici măcar s6 audă vorbindu-se c6: și alții nu s6nt tocmai incapabili — acestuia — din ce s6-i impl6tim cununa?

*

P6te fi lumină și moralitate acolo unde ura, intrigele, superstițiile și credința în vrăjitori și astădi 6ncă s6nt în fl6re? — și unde — nu virtutea adev6rată, ci *afectarea virtuții* este condițiunea de viață!

*

Este un ce f6rte cavaleresc a scuti pe cineva din esces de bună-voință, — dar înainte de t6te trebue s6 șcii decăt acel cineva și merită a fi scutit.

*

Mistificarea! draga de ea, mistificarea obraznică! s6 nu cumva s6 fie dată uitării! — trebue cultivată, mereu cultivată! — c6ci — mult bine mai face omenirei — dorit6re de »trebuș6re.«

*

O dantelă scumpă pe un corsagiu elegant ori o stea cu pietri scumpe adese-ori acopere o p6tă — ce ori unde mai cur6nd decăt sub stea ori dantelă ș-ar av6 locul.

*

A linguși ori a captivă nu e tot una! — sînt tot două.

*

Lăcremile — la locul lor! — și disprețul întreg acolo unde păcat ar fi să profanăm lăcremile noastre vîrsându-le.

*

Principii, caractere — și încă tocmai a fi un caracter! în ziua de astăzi — nu e de loc rentabil! — este idea cea mai scrintită posibilă, tot ce pîte fi mai prost și nepractic pe lume.

Sofia Vlad-Radulescu.

Di Basiliu Papasovici.

Mare eveniment artistic este în capitala României aparițiunea viorei dlui Basiliu Papasovici, o vioră cum încă nu a posedat românimea. Șcim că »Familia« semnalase deja în vîra trecută publicului român marile talente al acestui june amator, dar cu tot respectul datorat numelui corespondentei din Mehadia, nu cutezam a spera atîta fală pentru juna noastră națiune.

La concertele domnișoarelor Barbi și Metz a fost dat înaltei societăți bucureștene și alesei sale lume musicale d'a se pute încredința, că unul din regii viorei epocii este un amator artist al țerei noastre. Etă cum dă sîmă »l'Indépendance Roumaine« despre succesul neauđit ce a obținut dl Papasovici, al cărui mare talent a încântat și răpit întrîaga sală:

»Dl Basiliu Papasovici este un june din lumea alêsă, un amator de un gust esquisit, care s'a pasionat pentru arta sa.

„El este artist desevêșit și pe piano și pe vioră. »Le sommeil« de Sarasate a fost executat cu un arcuș fermecător pe viora lui Paganini. Dl Papasovici are o siguranță neauđită, un joc briliant uimitor. El te încântă și te subjugă. Subt arcușul seu viora dobîndește suflet și pare că e un suflet ce face să vibreze cîrdele. El traduce fôte simțirile umane și le comunică publicului pe care îl ține atêrnat de arcușul seu cu inima bătîndă. Jocul dlui Papasovici te pune în mirare și lucru rar, când incetěză a voi să reîncépă și să te tot legene cu acel joc fermecător. »Amintirea unei ține«, baladă compusă de dlui, a aprins foc în sala întregă. Nu au mai fost aplause acele ce au erupt atunci, ci un entusiasm la culmea sa. Mînile, picîcrele, inimile bătneau șgomotos rechie_mînd pe dl Papasovici. Revenind a fost bisat. Ultima sa piesă, êrăș o compoziție a sa, eră o deliciôsă mazurcă, care a fost triumfător executată și aplausele ce i-a atras erăș au fost un adevêrat triumf.»

Publicul și presa au declarat pe dl Papasovici de regele viorei române și noi ne inclinăm înaintea acestui verdict, primindu-l fără rezervă. Avem înse un regret. Dl Papasovici aparține acelor fericiți privilegiați ai sôrtei, cari nu au necesitate să lucreze pentru a-și agonisi esistența și nu este obligat a face din artă meserie. Așă dar lumea nu va auzi, cunoșce și admiră pe marile violonist român seu decă îl va auzi, acêsta va fi numai în cerc restrîns al elitei societății europene din una seu altă capitală apusenă. Se țice că dl Papasovici, de origine macedo-român, înse născut în România, voeșce a îmbrățișă altă carieră decăt aceea a artei, prin care voeșce a aduce servicii țerei sale. Cu un spirit superior, cu a sa cultură innaltă, dl Papasovici pôte fi capabil de a aduce însemnate servicii țerei pe diverse terene; nu va fi înse nici odată în stare să ne consoleze d'a-l pierde de pe arena artei române unde stă mai sus decăt ori cine.

Un iubitor de musică bucureșcian.

Academia de drept în Oradea-mare.

— Veđi ilustrațiunile din nr. acesta. —

Duminecă la 17 l. c. Academia de drept din Oradea-mare a serbat iubileul de o sută de ani al înființării sale. Acest institut de cultură a avut mare înriurare și asupra desvoltării intelectuale a românilor ungureni și bânățeni, căci mai toți ômenii noștri cu carte din aceste părți, pînă la 1870, au eșit de-aici: de aceea sîntem datori s'aducem și noi p'aceste pagine tributul recunoșcinței noastre, schițînd istoricul fondării sale, înfătoșîndu-l prin cîteva ilustrațiuni și însemnînd cel puțin numele acelor români cari au studiat dreptul într'ensul.

Academia acêsta s'a fondat la anul 1780, de cătără regina Maria Teresia, aședîndu-se în vechia reședință episcopescă r. c. de pe malul stîng al Crișului, dimpreună cu gimnasiul. Intîeu numai ca facultate filosofică, mai apoi la 1788 adaogîndu-i-se și cea juridică, cu doue cursuri. Înființată, numai decăt a devinit focalarul de cultură al tinerimei din părțile aceste a țerii. Primii profesori au fost Ferdinand Iacob Miller și George Mihalóczy. În 1855 cursurile s'au înmulțit cu un an; êr mai târđu i s'a adaus erăș un an; înse încă mai nainte cursul filosofic s'a adaus la gimnasiu și astlel cursul juridic s'a separat.

Intr'aceste, atăt gimnasiul, căt și academia de drept, s'a mutat din vechiul domiciliu, spre a da loc școlei reale. Atăt pentru gimnasiu, căt și pentru academia de drept se făcură clădiri nôte imposante, în orașul din drepta Crișului, în nemijlocita apropiare a clăustrului premonstratens.

Una din ilustrațiunile ce publicăm represintěză: vechia reșidență episcopescă, r. c.; alta, biserica premonstratensilor, gimnasiul și academia de drept. Alte doue ilustrațiuni înfătoșeză biblioteca și sala de gală a facultății de drept.

Numerul studenților la academia de drept s'a urcat din an în an; mai mare a fost pe la 1860—70; dar de cînd s'a introdus doctoratul obligator, a scăđut.

În șirul directorilor și al profesorilor s'au perrîndat mai mulți bărbați renumiți pe terenul juridic. Generațiunile actuale au studiat mai cu sîmă sub directoratul lui Ludovic Hoványi, căruia i-a urmat actualul director și autor de multe scrieri juridice dl Aloisiu Bozóky. Însemnăm, că 'ntre profesori a funcționat și reposatul preposit Nicolae Borbola.

Dintre românii cari au studiat în acêsta Academie însemnăm pe următorii: Petru Vulcan fost oficiant cameral la Faget, Nicolae Borbola mort ca preposit, Samuil Galbory prefect al dominiului de Beinș pe timpul episcopului Vulcan, Ștefan Raț episcop la Arad, Basiliu Erdélyi episcop în Oradea, Alesandru Gavra fost profesor de preparandie în Arad, Emanuil Gozdu fost jude la Curie, Ștefan Ambruș fost administrator în Caraș-Severin, Iosif Pop fost vicecăpitan în Chior, Sigismund Pop fost căpitan suprem în Chior, Ioan Faur fost jude la Curie, Ioan Gozman fost vicecomite în Biharia, Florian Marcuș fost vicecomite în Crasna, L. Maga canonic on. în Bedeu, Teodor Lazar adv. în Oradea, Filip Pascu fost adv. în Lugos, Aloisiu Wlad fost deputat și jude la tabla reg., Ioan Dragoș deputat mort la Abrud, George Popa fost comite suprem în Arad, Alesandru Rezei fost avocat în Lugos, Carol Pășcuț mort în etate tineră, George Vasilevici reposatul protopop gr. or. din Șiria, George Haica fost pretor în comit. Arad, Dionisiu Pășcuț adv. în Faget, Alecsiu Popovici fost avocat în Comlăuș, Ioan Șorban fost vice-comite în Biharia, Gerard Vêghsô deputat, Iosif Roman avocat în Oradea, Ștefan Șorban adv. în Arad, Dim. Brînduș fost adv. în Tinca,

Jacob Brândușan adv. in Blaș, George Dehelian fost pretor in comit. Arad, Ioan Vaș fost pretor la Beiuș, Stefan Antonescu președ. sedriei orfanale in Lugoj, Eusebiu Cărtice canonic in Gherla, Florian Varga fost deputat, Iosif Pop fost protonotar in Biharia, George Secula fost avocat in Deva, Ambrosiu Creț adv. in Beiuș, Ioan Vlad fost avocat in Lugoj. Const. Boiț proprietar in Beiuș, Teodor Fașie adv. in Beiuș, Alexandru Ferent adv. in Sătmar, George Horváth fost jude la trib. din Beiuș, Ioan Luca jude r. in Recaș, Iosif Popovici fost adv. in Arad, Stefan Abrudan subjude r. in Buziaș, Teodor Bordaș adv. in Caransebeș, Saba Borha pretor in Ilie, Iosif Erdélyi adv. in Orade, George Domșa pretor in Vașcou, George Farkas adv. in Margita, Ilie Frenț notar in Remetea, V. Ignatu adv. in Beiuș, Nicolae Nilvan adv. in Șomeuta, Simeon Orosz adv. in Șimleu, Ioan Poynăr oficiant la contrib. in Orade, Alesandru Végső fost avocat in Beiuș, Paul Fașie jude la trib. in Szolnok, Florian Cocian adv. in S. Ceh, Iuliu Chirilescu notar publ. in Chișineu, L. Man adv. in Vișeu-de-sus, V. Papp jude la trib. din Sătmar, D. Antonescu adv. in Arad, Avram Berlogia jude la tabla r. in Budapesta, V. Bordaș adv. in Caransebeș, Ioan Drumariu adv. in Baia-mare, George Martinescu adv. in Lugoj, Teodor Nichita adv. in Zălau, Stefan Potoran subjude in Czegled, Nicolae Zigre avocat in Orade, Ioan Dunca subjude in Buteni, Grig. Venter adv. in Arad, Ilie Bozgan adv. in Chișineu, Ioan Cămpian adv. in Arad, Demian Dragonescu șef al direct. fin. in Cinci-biserici, George Fejér adv. in Boroș-ineu, Ax. Gaita jude r. in Făget, Alesandru Pecican ases. orf. comit. Arad, Ilie Trăila adv. in Oravița, George Tulvan notar la trib. din Deva, Iosif Nemoian primar in Caransebeș, Ioan Lengyel adv. in Deva, Iuliu Vinț pr. pretor in Dragomirești, George Rochsin pretor on. in Tinca, Moise Bărnățu notar in Bucium, Iuliu Coroian adv. in Cluș, Saba Andru notar in Dumbravani, Fl. Bozgan adv. in Chișineu, George Gradovici adv. in Deș, George Rudeu angajat in Lugoj, Petru Călcianu adv. in Orșova, Ioan Pop protonot. on. in Orade, Petru Suci protopresb. in Ocniș, Adr. Bónyi adv. in Margita, Ales. Stețiu adv. in Gherla, Dem. Suci adv. in S. Ceh, Iosif Szerb cond. cărții fund. in Radna, Augustin Rezei notar in Borodul-mare, A. Rubenescu priv. in Arad, Paul Pap adv. in Beiuș, Coriolan Bredicean adv. in Lugoj, Fabiu Rezeiu adv. in Lugoj, Iosif Papp-Szilágyi concip. la ministerul de culte, Ioan Savanyu adv. in Sătmar, Atan. Tuducescu fost profesor in Arad, Mihai Veliciu adv. in Chișineu, Alesandru Catoca fost pretor in comit. Sătmar, Andrei Cosma direct. »Silvaniei«, Alesandru Dragomir adv. in Zălau, George Lazaru adv. in Vinga, Ales. Dragan notar in Vașcou, Vas. Dragoș adv. in Șomeuta, Aurel Suci adv. in Arad, George Tulcan subjude in Chișineu, Ioan Glițe notar in Vad, Ioan Becinégă fost adv. in Vêrșet, Traian Farkas profesor in Beiuș, Emanuil Philimon notar in Mișca, Paul Cotoț subjude in Timișoara, Romul Ciorogar profesor in Arad, Simeon Popeț asesor la oraș in Lugoj, Isaia Bosco, Teodor Papp notar in Picleu, V. F. Oltean pretor in Orșova, Iosif Dragan notar in Lunca, Dem. Kiss adv. in Orade, Traian Mețian adv. in Zernești, D. Darabanth adv. in Vinga, Florian Duma adv. in Orade, Virgil Tomici in Lugoj, Liviu Drăgoi insp. finanțial in Budafok, Alesandru Fașie comisar de poliție in Orade, Ioan Gherlan notar in F. Oșorhei, Ioan Buna doctorand, George Plop adv. in Arad, Gavril Rednic pretor in Alesd, Iustin Pop doctorand, Nic. Poynăr doctorand, Ioan Poynăr doctorand, Ioan Erdélyi doctorand, Coriolan Pop cand. de adv.

Aceste nume dimpreună cu datele înșirate le

scöserăm din cartea »A nagyváradi kir. akadémia százados multja 1788-tól 1888-ig« publicată cu ocaziunea iubileului de dl director dr. Aloisiu Bozóky, carele a binevoit a ne pune la dispoziție și ustrățiunile ce publicăm in nr. acesta.

Urăm și noi: Vivat. crescat, floreat Academia nostra!

Teatru și musică.

Știri teatrale și musicale. Dl Gr. Manolescu se va rentorțe, decă este adevarat ceea ce scrie »Epoca«, la Teatrul Național din București; primul seu debut s'a ficsat pe 17/29 martie in »Hamlet.« — Rossi a mai jucat odată vineri in Teatrul Național din București, in piesa »Kean«, de A. Dumas. — *Reuniunea română de cântări din Sibiu* a ținut adunarea sa generală luni la 18 martie n. la orele șese in localul menit pentru repetiții. — *La Brașov* corul bisericei Sf. Nicolae va arangia in 12 martie, sub conducerea dlui profesor de musică N. Popovici, o producțiune musicală-literară. — *Ministrul de instructiune* al României este in tratări cu un profesor de violă din Praga, care să mērgă la București, spre a da lecțiuni la conservator, in locul repozatului Wiest. — *Reuniunea de cântări și gimnastică din Brașov* va ținē adunarea sa generală in 12/24 martie, sub presiudul dlui Iuon Langeru.

Serate literare-musicale 'n Cluș. Inteligența română din Cluș a inceput să arangeze serate literare-musicale tot la doue săptămāni. Prima s'a ținut la 9 l. c. cu următoarea programă: 1, »Cuvēnt de deschidere« rostit de presid. cas. Rev. dn Gavril Pop. Cu cunoscuta-i elocință a accentuat insemnătatea acestor serate literare. 2, »Stelele«, romanță, cântec solo, aria de A. Flechtenmacher, esesutat de dl Ales. Bohoțel jur., acompaniat in duet pe violină de dnii: Ioan Pop st. filosof și Simeon Tamaș st. jur. 3, »O privire peste Carpați«, poesie de A. Mureșan. decl. de dl Gavril Buzura st. jur. 4, »Mama Angheluș«, cântec comic, de V. Alesandru, predat de dl Florian Muntean st. jur. 5, »Olul spart« narațiune comică după E. Zschokke de dl Valeriu Abni st. med. 6, »Cănteece populare« esecutate pe violină de dl Simeon Tamaș. 7, »Cuvēnt de inchidere« prin Rev. dn Gav. Pop. Succesul a multămit pe toți. A doua serată s'a anunțat pe ađi sâmbătă, 23 martie. La Pașci se va da și o reprezentație teatrală.

Producțiune de-a școlarii. Corpul didactic al școlēi grănițerești din Lisa in comitatul Făgăraș a arangiat acolo o »Producțiune literară« cu următorul program: 1, Cuvēnt ocasional de deschidere, de invēțătorul diriginte Gavrilă Pop. 2, »Pe pământul Turcului«, poesie de G. Coșbuc, declamată de invēțătorul secund. Eusichiu Stanislav. 3, »Transilvania« melodie, esecutată unison de băeții școlari. 4, »Săracul inavuțit« fabulă de Sion, declamată de un elev. 5, »Dialog« intre băeții școlari. După producțiune a urmat petrecere socială cu joc. Venitul a fost destinat in favorul fondului școlastic local.

Ce e nou?

Academia Română ș-a deschis sesiunea generală marți la 7/19 l. c. Cu asta ocaziune s'a presintat raportul dlui secretar general D. Sturdza asupra lucrărilor făcute in 1888—89, despre cari totdeuna informarăm pe cetitorii noștri. Totodată s'a împărțit și programa sesiunii de acuma, din care amintim decernerea premiilor, alegerea a doi membri și cestiunea ortografiei, scrierea lui u mut final.

Principesa Știrbeiu pentru literatura română.

Precum anunțarăm în nr. trecut, principesa Alina Știrbeiu a făcut Academiei Române o donațiune de 200,000 franci. Principesa a depus suma acesta la casa de consemnațiuni, depuneri și economii din București. Cât timp va trăi, se va folosi însași de vinitul anual al acestui capital, ér după mórtea sa, Academia va intrá imediat în folosința vinitului. Acesta se va întrebuiță astfel: Trei ani de arândul vinitul se va întrebuiță pentru publicațiunea de documente de ori ce natură privitoare la istoria Românilor; la fiecare al patrâle an dintr'un ciclul de 12 ani, vinitul se va întrebuiță în întregul seu, pentru a se premiá și a se tipári cea mai bună scriere românescă privitoare la istoria națională, la religia și morala creștinescă, în usul școlarilor din școlele primare séu secundare. Inceputul ciclului de premiu se va face cu o bună carte de lectură pentru școlele secundare. La trei ani se va premiá o scriere despre principiile morale și creștinești, de care trebuie să se conducă părinții în educațiunea copiilor lor. În fine ciclul de 12 ani se va terminá, după alți trei ani, cu istoria Românilor dela fundarea Daciei până la finele secolului present. În ciclurile urmátore Academia va ficsá temele ce vor fi a se tractá.

Biserică și școlă. *Maj.* Sa regele a dárut 80 fl. pentru restaurarea bisericei gr. c. din Corna, protopopiatul Roșiei-montane. — *Sinóde protopopești* au să se țină anul acesta în archidieceasa Blas, pentru a chibzui înființarea unui fond spre ajutorarea preoților ajunși la neputință. În tóte diecesele se țin sinóde protopopești, numai în a Oráđii nu! Óre de ce? — *Lu Clus*, după informațiunea »Revistei Catolice,« mai mulți români fruntași se ocupá cu idea unui peregrinagiu la Roma. — *In Sighetul Marmáției* în primávera acesta se va începe zidirea bisericei române.

Societatea geografică română din București a ținut ședințele sale sâmbătă, duminică și luni, sub presiul regelui. În séra primá s'a cetit raportul anual făcut de dl secretar general George I Lahovary, apoi s'a proclamat premiile date elevilor și elevelor cari au triumfat la concursul de geografie din septembrie 1889, dl Ionescu-Gion a citit conferința sa asupra »Geografiei în Cronicarii români.« Ea va fi publicată în Analele societăței. După dnia sa, dl inginer Drâghiceanu a vorbit despre studiile geologice și miniere în România. Duminică, după citirea raportului dlui Gr. Tocilescu despre lucrările presintate la concursul de dicționare ale județelor române și în care s'a dat premiul dlui Chiriță, revisor școlar (Iasi), s'a dat cuvântul dlui Barbu Constantinescu, care a citit conferința sa asupra »Țiganilor în Europa și 'n România«, și 'n urmă dlui Urechiá care a vorbit și citit părți din lucrarea ce pregătește despre »Industria și comerțul în România«, un victorios răspuns dat acelor cari pretind că industria și comerțul erau pe mâna străinilor în secolii trecuți. Documentele citite de dl V. A. Urechiá răspund cu prisos la aceste false și tendențioase afirmațiuni. Un public numeros a asistat la ședințe, și a urmat cu interes espunerile conferințiarilor. În a treia și ultima ședință, au vorbit dnii maior Năsturel despre »Heraldica Română« și căpitan Guriță despre »Masivul Hartului.«

Inaugurarea Atheneului român din București se va face în ziua de 10/22 aprile viitor. Serbările vor fi foarte splendide și vor ținé mai multe zile în rând. Cei mai mari învățați din Europa și mai cu semă cei din Orient, vor fi invitați a luá parte. Conferințele la Atheneu se vor ținé în acest an, după ce se va face inaugurarea nodului local. Se vor ținé numai 6 conferințe.

România la espositiá din Paris. În cea ce privește participarea României la espositiunea universală »Națiunea« din București aflá urmátorele: De câteva zile a început să afluze în capitalá obiecte și produse din tóte unghiurile țerei. Intre altele se remarcá niște trunchiuri de stejar splendide, asemenea rádăcini de nuc d'o mare raritate; vinurile asemenea vor figurá în mod presentabil, se vor espune pe lângá vinurile cele mai fine Cotnari, vinuri de Dealul-Mare, Drágășani, Odobești, Pitești și din tóte celelalte podgorii. Obiectele de ceramică asemenea sânt lucrute cu multá artă și bun gust. Apoi sânt niște țesături de lucs, dintre cari una are o valóre de dece mii de lei cari vor provocá admirațiunea străinilor. Intr'un mod deosebit se disting obiectele lucrute în școlá de meserii din București, în special lucrările în oțel sânt perfecte și pot concurá cu obiectele similare străine. Cerealele asemenea vor face cinste țerei. Peste vre-o trei zile pornesc la Paris patru vagóne încărcate cu aceste lucruri.

Impușcáturá în dietá. Desbaterea ș-lui 25 încă nu s'a încheiat, dar în tóte zilele se petrec lucruri atât de crâncene în dietá, încât nu mai lipsește decât ca dnii deputați să se ia de cap. Iritațiunea a ajuns la o culme atât de naltá, încât deputatul guvernamental Rohonczy a tras cu revolverul intr'un student în foisorul camerei. Acest fapt a stérnit din nou iritațiunea studenților, cari au și făcut séra și 'n ziua urmátore demonstratiuni, fluerând pe deputații guvernamentali, huiduind și svêrlind cu petri chiar și trásura ministrului president. Rohonczy s'a depártat din Budapesta, rugând dieta să dea voie judecătóriei a-l urmári. Studentul, care se numește Samorzil, e ránit în picior.

Lume și Dumneșeu. După cum anunțarăm în nr. trecut, dl A. D. Xenopol a deschis șirul conferințelor populare în Iași, vorbind »despre cele trei concepțiuni ale ideii de lume și Dumneșeu.« Éta în scurt ceea ce a vorbit dsa: Ca să vedem concepțiunile care în decursul veacurilor le avem despre lume și Dșeu, trebuie să vedem cum s'au născut ideile religioase la ómeni. Pentru acesta dl Xenopol combate creațiunea biblică și spune, că după știință universal datează de milióne de ani. Omul n'a fost perfect, ci este intr'o continuá evoluție. Face un paralelism între om și celelalte animale, și găsește aseménări mari. Omul se deosebește de animale prin limbă, prin sentimentul religios și prin felul gândirei în mod conscient. După acesta intrá în fond și esaminéză cele 3 concepțiuni principale: politeismul, monoteismul și ateismul. Arată că știința a ajuns departe în timpul nostru, dar este o parte superióră unde știința nu mai póte merge cu esplicarea sa, căci în lume dl Xenopol vede un plan inteligent care se datorește unui ce. Dsa este de aceeași părere cu Spencer intru reconcilierea științei și religiei în părțile lor subtile.

Din Bucovina. *Dl Goian*, procurorul din Sucéva, a fost ales deputat pentru senatul imperial din Viena. — *Dl dr. Stefanovici* s'a ales tot acolo deputat pentru dieta Bucovinei. — *Dl Const Morariu* a ținut în duminica trecutá o prelegere publică la Cernáuți, în societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina, despre istoricul școléi reale gr. or. din Cernáuți.

Din România. *Camera* a recunoscut dlui Alesandru Ciurcu, fost director al diárilor »L'Independance Roumaine« calitatea de cetățan român. — *Al șesele congres didactic* se va ținé la Iași în zilele de 3, 4 și 5 aprile: se va discutá urmátorela cestiune »Organizarea școlélor normale primare.« — *Dl Victor Babeș* a ținut joi séra o conferință literáră la institutul de

bacteriologie din București, în fața reginei s-a unui public foarte numeros; multă lume a fost silită să se rentorcă, din cauză că nu mai încăpea. — *Directia generală a telegrafelor și poștelor* a autorizat un număr de 27 de oficii poștale ca cu începerea dela 1 aprilie viitor să facă operațiuni și de mandate poștale esterne, plătind și emițând mandatele poștale din și pentru străinătate. — *La București* se va redica un monument întru amintirea glorioșelor fapte militare repurtate de oștirea română în anul 1877. — *Conservatorii bătrâni*, în cap cu dl Lascar Catargiu, au hotărât în intrunirea lor din urmă să facă opoziție guvernului junimist.

Institute de credit. *Albina* s-a publicat bilanțul anului trecut; acesta arată, că institutul a făcut progres imbucurător Capitalul social fiind 300,000 fl., circulațiunea a fost 4.745,720 fl. 27 cr., er profitul curat e 50,064 fl. 34 cr.

O statuă a lui Frideric III. „Nazional Zeitung“ află, că s'a format un comitet la Berlin, pentru a ridică prin subscripțiune publică un monument în amintirea împăratului Frideric III. Acest monument va fi înălțat pe câmpul de luptă dela Woerth. Acastă propunere a fost aprobată de împăratul Wilhelm II.

Necrológe. *Eleftera Cioran n. Stinghe*, soția dlui Ioan Cioran din Reșinari, a murit la 13 martie, în etate de 32 ani. — *Florian Romer*, archeolog distins, a murit în Oradea-mare, unde fusese canonic r. c., la 18 l. c., în etate de 74 ani.

Un plagiator. Un cetitor al foi noastre ne face atenți, că poesia publicată în nr. trecut sub titlul „Te-am iubit“ și semnată „S. N. Sabo“ e furată din o poesie a lui Carol Scrob. Neputând ține minte toate poesiile publicate de poeții noștri, plagiatorul ne-a sedus; ne mirăm inse, cum nu s'a sfiit a face acésta, putând șei, că 'n cele din urmă adevărul tot se va descoperi și-l va da de gol. Se vede c'a uitat vorba românului, că cu minciuna poți prânđi, dar nu și ciná. Sermanul! Abia s'a născut, a și murit! Dumneđu să-i ierte păcatele!

M o d a.

Rochiile lungi, cari în timpul din urmă s'au scurtat, s-au reocupat locul. Redingote-a lungă se pórta de cele mai multe dame; în societăți distinse cu talie în formă de frac. La primăveră se va purta cu garnisire ușoră. Acuma rochiile de postav sunt mai căutate, garnisite cu brodării. Redingota se face mai cu sémă din stofă netedă, brodările se aplică numai pe mâneci și pe talie. Pălăriile mari numai fetele le pórta. Dintre flori viorelele sunt mai plăcute. Vélul încă jócă un rol mare. Carnavalul a fost înmormântat; e drept inse, că nici postul mare nu împiedică, — séu nu mai împiedică — balurile. Cu ele încă nu s'a sfărșit, elegantele noastre mai au încă multe privilegii d'a se întrece una pe alta în somptuositatea și magnificența toaletelor de bal, ele care singure admit acum bogăția stofelor și a podóbelor. Brocartul brodat cu aur, catifelele cusute cu perle, stofele bogate și garniturile superbe, tulerile presărate cu perle și cu picățele séu fericele de aur și de argint, au încă de ajuns vreme să și resfețe splendorile strălucitoare la lumina lustrurilor.

Forma rochiilor de bal e cât se póte de simplă, anul acesta. Tăietura și stofa le dau tot meritul. Jupa, plină, încărcată de broderii, e dreptă și unită în totă lungimea, pré puține increțituri; corsagiul sin-

gur mai presintă loc imaginației de arangiator a croitorului séu croitoresei, căci el singur se mai face cu învêtituri și increțituri de stofă mai puțin séu mai mult largi și grele de executat. Și nu numai imaginația de arangiat, dar o întregă șciință trebuie să se pună pentru perfecția micului corsaj, care strîns pe corp, se reduce la proporții foarte mici, decoltând picțul și umerii, lăsând brațelor linia lor armonioasă și făcându-le numai la umăr un fel de brățare de tul séu de gază care se redică apoi puțin în sus în formă de epalotă Spiritul de invenție al croitorului, decă n'are nimic a face cu forma jupei, are apoi să se aplice foarte mult la alegerea stofelor, celor mai bogate, la amestecul culorilor și la aplicarea broderiilor, care ocupă din ce în ce, un loc mai mare în îmbrăcăminte și la găsirea podóbelor necesare corsajului.

Logogrif.

De Iulia Russu.

Vorba 'ntrégă ne arată
Numele unui bărbat,
Care 'n inimile noastre
Un foc cald a ațîțat.

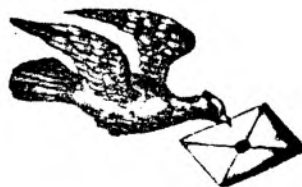
Doze litere din urmă
Taie-le într'un pocal —
Și-ți remâne-un fluviu mare
Isvorind de prin Ardeal

De mai lași una afară,
Remân niște fructe dulci,
După cari véra pe cămpuri
Alérgă nestășnici prunci.

Ian mai lasă una încă!
Ș-află ghicitorul meu,
Un ce tare, ce-ți ofere
Scut contra glonțului greu.

Terminul de deslegare e 7 aprilie. Ca totdeauna și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

Poșta Redacțiunii.

Mirésa. Nu atinge nivelul ce-l cerem noi Asemenea nici versurile. Fôia se va trimite la adresa indicată, dar expediti-ne și abonamentul.

C. La innapoierea manuscriselor respinse nu ne angajăm.

Te-ai dus. De vei mai corege-o, peste vr'o doi trei ani.

Dlul A. N. Sântem și noi de aceeaș părere, că un om corect, decă nu vré să primescă c fôie, o innapoiéză, ér decă a primit-o, o și plăteșce.

Atât de dulce. Trebuie să ai multă răbdare, că după atâte refusuri, tot nu mai conțenești.

Călinđarul sêptemănei.

Diua sêpt	Călinđarul vechiu	Calind. nou	Sôrele
Dum. 3	din postu, Ev. dela Marcu c. 8, gl. 6, a inv. 6		res. ap.
Duminecă	12 Cuv. Teofan	24 Gavril	5 55 6 17
Luni	13 Par. Nicifor	25 (+) <i>Bunarest.</i>	5 54 6 19
Marți	14 Cuv. Benedict și Alex.	26 Emanoil	5 52 6 20
Mercuri	15 Mart. Agapiu	27 Rupert	5 50 6 22
Joi	16 Mart. Sabin	28 Malchu	5 48 6 22
Vineri	17 † Cuv. Alexie	29 Chiril	5 46 6 35
Sâmbătă	18 Par. Chiril	30 Guido, vin. s.	5 44 6 26

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hûgel în Oradea-mare.